

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

Αρ. Γνωμοδότησης 234/2014

ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Α' Τμήμα

Συνεδρίαση της 18^{ης} Ιουνίου 2014

Σύνθεση:

Μιχαήλ Απέσσος, Αντιπρόεδρος του ΝΣΚ,

Πρόεδρος

Νομικοί Σύμβουλοι:	Κωνσταντίνος Χαραλαμπίδης, Στυλιανή Χαριτάκη, Γαρυφαλιά Σκιάνη, Κωνσταντίνος Κατσούλας, Δημήτριος Μακαρονίδης, Αλέξανδρος Ροϊλός, Κυριακή Παρασκευοπούλου, Ελένη Πασαμιχάλη και Χριστίνα Διβάνη
Εισηγήτρια:	Κυριακή Παρασκευοπούλου, Νομικός Σύμβουλος
Αριθμ. ερωτήματος:	Α. Π. Φ. Π49 /11-03-2014 έγγραφο του γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Εξωτερικών
Περίληψη ερωτημ.	Με βάση τις διατάξεις των άρθρων 157 και 69 παρ.6 του Οργανισμού ΥΠΕΞ(ν.3566/2007)και των σχετικών Κ.Υ.Α. που αφορούν σε συζύγους και ανήλικα τέκνα εγγάμων υπαλλήλων του ΥΠΕΞ δύναται να εφαρμοσθεί αναλογικά για τα μέλη της οικογενείας όσων υπαλλήλων έχουν υπογράψει Σύμφωνο συμβίωσης του ν. 3719/2008

Επί του ανωτέρω ερωτήματος το Α' Τμήμα του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους γνωμοδότησε, ως εξής:

I. Διατάξεις

A. 1. Στον ν. 3566/2007, για την κύρωση ως κώδικα του Οργανισμού του υπουργείου Εξωτερικών προβλέπεται στο άρθρο 157, υπό τον τίτλο έξοδα μετακίνησης, ότι: « 1. Οι υπάλληλοι του Υπουργείου εξωτερικών που μετακινούνται λόγω μετάθεσης ή τοποθέτησης σε διπλωματικές και προξενικές αρχές της Εξωτερικής Υπηρεσίας ή διεθνείς οργανισμούς και διασκέψεις από το εσωτερικό στο εξωτερικό και αντίστροφα ή από μία πόλη χώρας του εξωτερικού σε άλλη πόλη της ίδιας ή άλλης χώρας, δικαιούνται:

α. τα οδοιπορικά έξοδα των ιδίων και των μελών της οικογένειάς τους, β.γ.

2. α. Ως οδοιπορικά έξοδα νοούνται το αντίτιμο του αεροπορικού εισιτηρίου πρώτης θέσης για τους υπαλλήλους με πρεσβευτικό βαθμό και τουριστικής θέσης για τους λοιπούς υπαλλήλους όλων των κλάδων του Υπουργείου Εξωτερικών.....

β. Το ανωτέρω ποσοστό χορηγείται στον μετακινούμενο υπάλληλο και στα μέλη της οικογένειάς του, εφόσον αυτά δικαιούνται οδοιπορικών εξόδων.

γ. Μέλη της οικογένειάς του υπαλλήλου, τα οποία δικαιούνται οδοιπορικών εξόδων είναι ο/η σύζυγος και τα παιδιά, μέχρι και του 20ού έτους της ηλικίας τους ή του 25ου, εφόσον φοιτούν σε ανώτατα ή ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα, καθώς και, ανεξαρτήτως ηλικίας, τα παιδιά που είναι σωματικά ή πνευματικά ανάπηρα για άσκηση βιοποριστικού επαγγέλματος.

δ. ε. στ. Τα παραπάνω οδοιπορικά έξοδα καταβάλλονται και για την επιστροφή στην Ελλάδα των υπαλλήλων που υπηρετούν στο εξωτερικό και παραιτούνται, συνταξιοδοτούνται ή απολύονται, καθώς και των μελών της οικογένειάς τους. Ομοίως, καταβάλλονται τα οδοιπορικά έξοδα των μελών της οικογένειάς του θανόντος στο εξωτερικό υπαλλήλου, ανεξαρτήτως των ετών υπηρεσίας του.

ζ. Σε περίπτωση που μέλος της οικογένειας υπαλλήλου, που υπηρετεί στο εξωτερικό, επανέλθει, δικαιολογημένα, στο Κέντρο εν όψει της μετάθεσης του υπαλλήλου και πριν την υλοποίηση της, ο υπάλληλος μπορεί να ζητήσει την πληρωμή των οδοιπορικών εξόδων του μέλους αυτού.

η. Οι κατά το άρθρο 69 παρ. 6 μετακινούμενοι υπάλληλοι και τα μετακινούμενα για το λόγο αυτόν μέλη της οικογένειας τους δικαιούνται αεροπορικού εισιτηρίου τουριστικής θέσης χωρίς κανένα ποσοστό.

3....4.α. Στους υπαλλήλους που τοποθετούνται ή μετατίθενται στο εξωτερικό και αντίστροφα, καθώς και στους απευθείας διοριζόμενους Πρέσβεις, χορηγείται αποζημίωση, που καταβάλλεται για έξοδα πρώτης εγκατάστασης,

Ομοίως, χορηγείται αποζημίωση, που καταβάλλεται για έξοδα πρώτης εγκατάστασης στα μέλη της οικογένειας του θανόντος στο εξωτερικό υπαλλήλου, ανεξαρτήτως των ετών υπηρεσίας του.

β. Προκειμένου περί συζύγων, που και οι δύο είναι υπάλληλοι και τοποθετούνται ή μετατίθενται στην ίδια αρχή ή πόλη, τα έξοδα που αναφέρονται στο εδάφιο α` καταβάλλονται σε εκείνον που έχει μεγαλύτερο ύψος αποδοχών.

5..... 6. Οι υπάλληλοι του Υπουργείου Εξωτερικών, που αποσπώνται σε διπλωματικές και προξενικές αρχές ή διεθνείς οργανισμούς από το εσωτερικό και αντίστροφα ή από μια πόλη χώρας του εξωτερικού σε άλλη πόλη της ίδιας ή άλλης χώρας, δικαιούνται τα οδοιπορικά έξοδα των ιδίων και των μελών της οικογένειας τους, όπως αυτά καθορίζονται στην παράγραφο 2.....

7....»

Στο άρθρο 69 παρ.6, με τίτλο κανονικές άδειες, ορίζεται ότι: « Στους υπαλλήλους, οι οποίοι υπηρετούν στο εξωτερικό καταβάλλεται κατ'έτος, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 157, το αντίτιμο του εισιτηρίου μετέπιστροφής για τους ίδιους, τη σύζυγο και τα τέκνα τους, προκειμένου να διανύσουν την άδειά τους στην Ελλάδα. »

2. Περαιτέρω στις ΚΥΑ Οικονομικών και Εξωτερικών 2/26512/0022/2000 (ΦΕΚ Β' 471/2000) και 2/76984/0022/2008 (ΦΕΚ Β' 301/2008) (με την

οποία τροποποιείται η προηγούμενη) και αφορούν στην μεταφορά οικοσκευής των μετατεθειμένων, τοποθετημένων και αποσπασμένων υπαλλήλων που εκδόθηκαν με βάση το άρθρο 23 του ν.2685/1999, Κάλυψη δαπανών μετακινουμένων υπαλλήλων, προβλέπεται ότι στην περίπτωση «εγγάμων με ή χωρίς παιδιά, η σχετική δαπάνη για την κατηγορία τους, δικαιολογείται μόνο, εφόσον ο/η σύζυγος και τα παιδιά αυτού θα τον ακολουθήσουν και θα εγκατασταθούν κατά την διάρκεια της θητείας του/της στον τόπο του προορισμού του/της».

Το άρθρο 23 του ν. 2685/1999 αναφέρεται στις Δαπάνες μετάθεσης-τοποθέτησης-απόσπασης των μετακινουμένων πολιτικών και στρατιωτικών υπαλλήλων και τα έξοδα μετακίνησης των μελών της οικογενείας τους, και ως οικογένεια αναφέρεται η σύζυγος και τα τέκνα.

Στην παρ. 5 του ίδιου αυτού άρθρου ορίζεται ότι : « Για τους υπαλλήλους του Υπουργείου Εξωτερικών εξακολουθούν να ισχύουν οι διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 137 του ν. 2594/1998(ΦΕΚ 62 Α`)¹»

Στο άρθρο 32 παρ.1 του νόμου αυτού ορίζεται ότι: « 1. Οι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται και για τους υπαλλήλους του Υπουργείου Εξωτερικών. Ειδικές ή διαφορετικές ρυθμίσεις που προβλέπονται από τις διατάξεις του ν. 2594/1998 "περί οργανισμού του Υπουργείου Εξωτερικών (ΦΕΚ 62 Α`) για τους υπαλλήλους του Υπουργείου αυτού εξακολουθούν να ισχύουν.»

Β. Με τον ν.3719 (ΦΕΚ Α 241/26.11.2008) «Μεταρρυθμίσεις για την οικογένεια, το παιδί, την κοινωνία και άλλες διατάξεις» ορίζεται στο ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ, το Σύμφωνο Συμβίωσης, ως εξής:

Άρθρο 1

Σύσταση

« Η συμφωνία δύο ενήλικων ετερόφυλων προσώπων με την οποία οργανώνουν τη συμβίωση τους (σύμφωνο συμβίωσης) καταρτίζεται αυτοπροσώπως με συμβολαιογραφικό έγγραφο. Η ισχύς της συμφωνίας αρχίζει από την κατάθεση αντιγράφου του συμβολαιογραφικού εγγράφου

¹ Πρόκειται για τον προηγούμενο του ν.3566/2007 οργανισμό του ΥΠ.Ε.Ξ

στον ληξιαρχο του τόπου κατοικίας τους, το οποίο καταχωρείται σε ειδικό βιβλίο του Ληξιαρχείου». Άρθρο 2 : « 1. Για τη σύναψη συμφώνου συμβίωσης απαιτείται πλήρης δικαιοπρακτική ικανότητα. 2. Δεν επιτρέπεται η σύναψη συμφώνου συμβίωσης: α) αν υπάρχει γάμος ή σύμφωνο συμβίωσης των ενδιαφερόμενων προσώπων ή του ενός από αυτά, β) μεταξύ συγγενών εξ αίματος σε ευθεία γραμμή απεριορίστως και εκ πλαγίου μέχρι και τον τέταρτο βαθμό, καθώς και μεταξύ συγγενών εξ αγχιστείας σε ευθεία γραμμή απεριορίστως και γ) μεταξύ εκείνου που υιοθέτησε και αυτού που υιοθετήθηκε. 3. Η παράβαση των διατάξεων του παρόντος άρθρου συνεπάγεται την ακυρότητα του συμφώνου συμβίωσης» .

Άρθρο 3

Ακυρότητα του συμφώνου: «Την κατά το προηγούμενο άρθρο ακυρότητα του συμφώνου συμβίωσης μπορεί να επικαλεσθεί, εκτός από τους συμβληθέντες, και όποιος προβάλλει έννομο συμφέρον οικογενειακής ή περιουσιακής φύσης. Ο εισαγγελέας μπορεί να ζητήσει αυτεπαγγέλτως την αναγνώριση της ακυρότητας, αν το σύμφωνο συμβίωσης αντίκειται στη δημόσια τάξη».

Άρθρο 4: Λύση « 1. Το σύμφωνο συμβίωσης λύεται: α) με συμφωνία των συμβληθέντων, που γίνεται αυτοπροσώπως με συμβολαιογραφικό έγγραφο, β) με μονομερή συμβολαιογραφική δήλωση, αφότου αυτή κοινοποιηθεί με δικαστικό επιμελητή στον άλλον και γ) αυτοδικαίως, αν συναφθεί γάμος είτε μεταξύ των συμβληθέντων είτε μεταξύ ενός από αυτούς και τρίτου.

2. Η λύση του συμφώνου συμβίωσης ισχύει από την κατάθεση του συμβολαιογραφικού εγγράφου ή της μονομερούς δήλωσης στον ληξιαρχο, όπου έχει καταχωρηθεί και η σύσταση αυτού».

Άρθρο 5: Επώνυμο « Το σύμφωνο συμβίωσης δεν μεταβάλλει το επώνυμο των συμβληθέντων. Ο καθένας μπορεί, εφόσον συγκατατίθεται ο άλλος, να χρησιμοποιεί στις κοινωνικές σχέσεις το επώνυμο του άλλου ή να το προσθέτει στο δικό του.»

Άρθρο 6:Περιουσιακές σχέσεις « Με το σύμφωνο συμβίωσης ή και με μεταγενέστερο συμβολαιογραφικό έγγραφο μπορεί να ρυθμίζονται οι

περιουσιακές σχέσεις των συμβληθέντων και ιδίως η τύχη των περιουσιακών στοιχείων που θα αποκτηθούν κατά τη διάρκεια του συμφώνου (αποκτήματα). Αν δεν υπάρχει συμφωνία για τα αποκτήματα, το κάθε μέρος έχει, μετά τη λύση του συμφώνου, αξίωση κατά του άλλου για ό,τι αυτό απέκτησε και με τη δική του συμβολή. Η αξίωση αυτή δεν γεννάται στο πρόσωπο των κληρονόμων του δικαιούχου, δεν εκχωρείται ούτε κληρονομείται από αυτούς, στρέφεται όμως κατά των κληρονόμων του υπόχρεου. Η αξίωση παραγράφεται δύο έτη μετά τη λύση του συμφώνου ».

Άρθρο 7: Διατροφή μετά τη λύση «1. Στο σύμφωνο συμβίωσης ή και σε μεταγενέστερο συμβολαιογραφικό έγγραφο μπορεί να περιέχεται συμφωνία με την οποία αναλαμβάνεται, είτε από το ένα ή το άλλο μέρος είτε και αμοιβαίως, υποχρέωση διατροφής μόνο για την περίπτωση κατά την οποία, μετά τη λύση του συμφώνου, το ένα από τα μέρη δεν μπορεί να εξασφαλίσει τη διατροφή του από τα εισοδήματα του ή από την περιουσία του.

Δεν έχει υποχρέωση διατροφής εκείνος που, εν όψει και των λοιπών υποχρεώσεων του, δεν είναι σε θέση να τη δώσει χωρίς να διακινδυνεύσει η δική του διατροφή. Η υποχρέωση αυτή δεν βαρύνει τους κληρονόμους του υπόχρεου.

2. Ο δικαιούχος διατροφής από το σύμφωνο συμβίωσης συμπορεύεται, ως προς το δικαίωμα διατροφής, με τον διαζευγμένο σύζυγο του υπόχρεου.

3. Ο υπόχρεος διατροφής, μετά τη λύση του συμφώνου συμβίωσης, δεν μπορεί να επικαλεσθεί την υποχρέωση του αυτή, προκειμένου να απαλλαγεί, εν όλω ή εν μέρει, από την υποχρέωση συνεισφοράς ή διατροφής συζύγου ή ανήλικων τέκνων του.

4. Με την επιφύλαξη των παραγράφων 2 και 3, η συμβατική υποχρέωση της παραγράφου 1 προηγείται της εκ του νόμου υποχρέωσης διατροφής άλλων προσώπων απέναντι στον δικαιούχο, που βρίσκεται σε αδυναμία, μετά τη λύση του συμφώνου, να διατρέφει τον εαυτό του με τις δικές του δυνάμεις».

Άρθρο 8: Τεκμήριο πατρότητας « 1. Το τέκνο που γεννήθηκε κατά τη διάρκεια του συμφώνου συμβίωσης ή εντός τριακοσίων ημερών από τη

λύση ή την αναγνώριση της ακυρότητας του, τεκμαίρεται ότι έχει πατέρα τον άνδρα με τον οποίο η μητέρα κατάρτισε το σύμφωνο. Το τεκμήριο ανατρέπεται με αμετάκλητη δικαστική απόφαση. Τα άρθρα 1466 επ. ΑΚ², καθώς και τα άρθρα 614 επ. ΚΠολΔ, εφαρμόζονται αναλόγως.

2. Η ακυρότητα ή η ακύρωση του συμφώνου δεν επηρεάζει την πατρότητα των τέκνων ».

Άρθρο 9 : Επώνυμο τέκνων «Το τέκνο που γεννήθηκε κατά τη διάρκεια του συμφώνου συμβίωσης ή εντός τριακοσίων ημερών από τη λύση ή την αναγνώριση της ακυρότητας του, φέρει το επώνυμο που επέλεξαν οι γονείς του με κοινή και αμετάκλητη δήλωση τους που περιέχεται στο σύμφωνο ή σε μεταγενέστερο συμβολαιογραφικό έγγραφο, πριν τη γέννηση του πρώτου τέκνου. Το επώνυμο που επιλέγεται είναι κοινό για όλα τα τέκνα και είναι υποχρεωτικά το επώνυμο του ενός από τους γονείς ή συνδυασμός των επωνύμων τους. Σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερα από δύο επώνυμα. Αν η δήλωση παραλειφθεί, το τέκνο θα έχει σύνθετο επώνυμο, αποτελούμενο από το επώνυμο και των δύο γονέων του. Αν το επώνυμο του ενός ή και των δύο γονέων είναι σύνθετο, το επώνυμο του τέκνου θα σχηματισθεί με το πρώτο από τα δύο επώνυμα ».

Άρθρο 10 : Γονική μέριμνα «1. Η γονική μέριμνα τέκνου που γεννήθηκε κατά τη διάρκεια συμφώνου συμβίωσης ή μέσα σε τριακόσιες ημέρες από τη λύση ή την αναγνώριση της ακυρότητας του ανήκει στους δύο γονείς και ασκείται από κοινού. Οι διατάξεις του ΑΚ για τη γονική μέριμνα των τέκνων που κατάγονται από γάμο εφαρμόζονται αναλόγως και στην περίπτωση αυτή.

² Άρθρο 1466 :Σύγκρουση δύο τεκμηρίων «Αν μέσα στις τριακόσιες ημέρες από τη λύση ή την ακύρωση του γάμου γεννήθηκε τέκνο από γυναίκα που τέλεσε νέο γάμο, τεκμαίρεται ότι αυτό έχει πατέρα το δεύτερο σύζυγο, εκτός αν γίνει δεκτή αγωγή για προσβολή της πατρότητάς του, οπότε τεκμαίρεται ότι είναι τέκνο του πρώτου συζύγου.

2. Αν το σύμφωνο συμβίωσης λυθεί, για τους λόγους που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 4 του παρόντος, για την άσκηση της γονικής μέριμνας εφαρμόζεται αναλόγως το άρθρο 1513 του ΑΚ ».

Άρθρο 11:Κληρονομικό δικαίωμα «1. Με τη λύση του συμφώνου συμβίωσης λόγω θανάτου, αυτός που επιζεί έχει κληρονομικό δικαίωμα εξ αδιαθέτου, το οποίο ανέρχεται στο έκτο της κληρονομιάς, αν συντρέχει με κληρονόμους της πρώτης τάξης, στο τρίτο, αν συντρέχει με κληρονόμους άλλων τάξεων και σε ολόκληρη την κληρονομιά, αν δεν υπάρχει συγγενής του κληρονομούμενου, που να καλείται ως εξ αδιαθέτου κληρονόμος.

2. Αυτός που επιζεί έχει δικαίωμα νόμιμης μοίρας στην κληρονομιά, το οποίο ανέρχεται στο ήμισυ της εξ αδιαθέτου μερίδας, που του αναλογεί. Κατά το ποσοστό αυτό μετέχει ως κληρονόμος.

3. Τα άρθρα 1826 επ., 1839 επ. και 1860 του ΑΚ εφαρμόζονται αναλόγως και στην περίπτωση αυτή .»

Άρθρο 12: Αναστολή παραγραφής « Το άρθρο 256 του ΑΚ περίπτωση 1 αντικαθίσταται ως εξής: "1. Μεταξύ συζύγων κατά τη διάρκεια του γάμου, έστω και αν ύστερα ακυρωθεί, καθώς και μεταξύ προσώπων που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης, όσο αυτό ισχύει".

Άρθρο 13: Πεδίο εφαρμογής «Ο νόμος αυτός εφαρμόζεται σε κάθε σύμφωνο συμβίωσης, εφόσον αυτό έχει καταρτισθεί στην Ελλάδα ή ενώπιον ελληνικής προξενικής αρχής. Σε κάθε άλλη περίπτωση, εφαρμόζεται το δίκαιο που ορίζεται από τους κανόνες του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου » .

Γ. Στην αιτιολογική έκθεση του ν. 3719/2008 για το σύμφωνο συμβίωσης αναφέρεται σε διάφορα σημεία της ότι σκοπός του είναι να θέσει ένα νομικό πλαίσιο και να ρυθμίσει συστηματικά την ελεύθερη συμβίωση, οριοθετώντας κατά τρόπο σαφή τα δικαιώματα, τις υποχρεώσεις και τις δεσμεύσεις των συμβιούντων προσώπων. Οι ρυθμίσεις του έχουν ως αφετηρία την αρχή ότι στην ελεύθερη συμβίωση επικρατεί η ελευθερία της βούλησης των προσώπων και όχι ο θεσμικός χαρακτήρας, όπως συμβαίνει στο γάμο. Από την νομοθετική αυτή αντιμετώπιση της ελεύθερης συμβίωσης προκύπτει με σαφήνεια ότι αυτή αποτελεί ένα καθεστώς διαφορετικό από τον γάμο:

πρόκειται για μια εναλλακτική μορφή μόνιμης συμβίωσης και όχι για μια μορφή χαλαρού γάμου. Άμεση συνέπεια της παραδοχής αυτής είναι ο αμιγώς συμβατικός τύπος που απαιτείται για την κατάρτιση του « συμφώνου ελεύθερης συμβίωσης», ως δυνατότητα που αναγνωρίζεται στα μέρη να ρυθμίσουν συμβατικά τις περιουσιακές τους σχέσεις και το ελευθέρως διαλυτό του συμφώνου. Σε διάφορα σημεία του νόμου υφίστανται σαφείς διαφορές όπως η εκ πλαγίου εξ αγχιστείας συγγένεια δεν αποτελεί κώλυμα για το Σύμφωνο συμβίωσης (άρθρο 2) , ο τρόπος λύσεως του συμφώνου με αντίθετη συμφωνία των μερών ή με μονομερή δήλωση, με συμβολαιογραφική πράξη,(άρθρο 4), δεν υφίσταται τεκμήριο συμβολής για τα αποκτήματα (άρθρο 6). Ταυτόχρονα , όμως, ο νόμος κατοχυρώνει την προστασία των τέκνων που γεννώνται από το ζεύγος των συντρόφων (πατρότητα, επώνυμο, γονική μέριμνα) και το κληρονομικό δικαίωμα του επιζώντος συντρόφου εισάγοντας έτσι τις μόνες ρυθμίσεις υποχρεωτικού χαρακτήρα, που κείνται εκτός της πρωτοβουλίας των συμβιούντων προσώπων.

Συναφώς, θα πρέπει να αναφερθεί η διάταξη του άρθρου 1484 ΑΚ , ως προς τα αποτελέσματα της αναγνώρισης τέκνου , κατά το οποίο «Σε περίπτωση αναγνώρισης, εκούσιας ή δικαστικής, αν ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, το τέκνο έχει ως προς όλα θέση τέκνου γεννημένου σε γάμο απέναντι στους δύο γονείς και τους συγγενείς τους ».

II. Κατά την γνώμη της πλειοψηφίας του Τμήματος (ψήφοι 7) ,των Μιχαήλ Απέσσου, Αντιπροέδρου ΝΣΚ και των Νομικών Συμβούλων Στυλιανής Χαριτάκη, Κωνσταντίνου Κατσούλα, Δημητρίου Μακαρονίδη, Κυριακής Παρασκευοπούλου, Ελένης Πασαμιχάλη και Χριστίνας Διβάνη, δεν χωρεί αναλογική εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 157 και 69 παρ.6 του Οργανισμού που αναφέρονται στην κάλυψη των οδοιπορικών εξόδων των μετακινουμένων σε Αρχές της Εξωτερικής υπηρεσίας και την κάλυψη του αντιτίμου των εισιτηρίων αδειας, κατ'έτος των μελών της οικογενείας των υπαλλήλων που υπηρετούν σε Αρχή της Εξωτερικής Υπηρεσίας, υπό τις ειδικότερες προϋποθέσεις που θέτουν οι ανωτέρω διατάξεις. Ως οικογένεια

για την εφαρμογή των διατάξεων αναφέρονται ο/η σύζυγος και τα τέκνα. Όταν έχει συναφθεί Σύμφωνο συμβίωσης, ο σύντροφος δεν εξομοιώνεται με τον /την σύζυγο και κατά συνέπεια δεν μπορούν να τύχουν εφαρμογής οι ανωτέρω διατάξεις, στους εγγάμους υπαλλήλους του ΥΠΕΞ, ως προς τον σύντροφο του υπαλλήλου που έχει υπογράψει σύμφωνο συμβίωσης, διότι με τις διατάξεις του ν.3719/2008 περί Συμφώνου συμβίωσης, που καταρτίζεται και λύεται με δήλωση των μερών, η οποία περιβάλλεται τον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου, ρυθμίζονται οι σχέσεις των μερών του Συμφώνου με ρητό τρόπο, ενώ όπου ο νόμος θέλησε την αναλογική εφαρμογή διατάξεων που διέπουν την σχέση συζύγων ή αφορούν στα τέκνα, (βλ. ιδίως άρθρο 8), το έπραξε με ρητή αναφορά με σκοπό την όμοια αντιμετώπιση των σχετικών ζητημάτων. Η συμβίωση με βάση το Σύμφωνο δεν έχει εξομοιωθεί με τον γάμο και ρυθμίζεται ως αυτοτελές καθεστώς. (βλ. Εφ Αθηνών 5530/2009)

Εξ άλλου, και κατά το Σύνταγμα, άρθρο 21, αλλά και κατά τη Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου άρθρο 8, όπως ερμηνεύεται από την νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου (ΕΔΔΑ), ο γάμος παραμένει ένας θεσμός που είναι ευρέως αναγνωρισμένος και δημιουργεί ένα ιδιαίτερο καθεστώς για όσους αποφασίζουν να τον τελέσουν και επιφέρει συνέπειες κοινωνικές, προσωπικές και νομικές. Η σύνδεση του γάμου, και όχι κάθε μορφής συμβίωσης, ακόμη κι όταν είναι σταθερή και μακράς διάρκειας, με παροχές όπως κοινωνικές ή φορολογικές εμπίπτουν εντός του περιθωρίου που διαθέτει το κράτος. Η διευρυμένη έννοια της οικογένειας δεν συνεπάγεται κατά την νομολογία του ΕΔΔΑ την ίδια μεταχείριση με το γάμο, ιδίως σε ότι αφορά κοινωνικές ή φορολογικές παροχές. Βεβαίως, με την εξέλιξη των κοινωνικών αντιλήψεων άλλες μορφές συμβίωσης αναγνωρίστηκαν νομικά, όπως το Σύμφωνο συμβίωσης που όπως και ο γάμος αποτελεί μια εξωτερική ρητή απόφαση για δέσμευση, η οποία συνδέεται με νομικές συνέπειες και ως εκ τούτου τόσο ο γάμος όσο και το Σύμφωνο συμβίωσης διαφοροποιούνται από άλλες μορφές κοινής συμβίωσης. Στο περιθώριο της εκτίμησης που διαθέτει το κράτος ως προς την ρύθμιση των αποτελεσμάτων, το Σύμφωνο συμβίωσης εξομοιώνεται με

τον γάμο στο μέτρο και στην έκταση που το οικείο κράτος το ρυθμίζει.(απόφαση της 10-11-2011, Κ. κατά Ελλάδα, αρ. πρ.9957/08, ιδίως παρ. 64,65 και 70 και απόφαση της 27-4-2000, αρ. πρ.45851/99, Shackell κατά Ηνωμένου Βασιλείου και Burden κατά Ηνωμένου Βασιλείου, αρ. πρ.13378/05). Το κράτος διαθέτει την ευχέρεια να συνδέσει όλες ή μερικές από τις νομικές συνέπειες που αναγνωρίζει στον γάμο. Μεταξύ γάμου και του Συμφώνου συμβίωσης, όπως εν προκειμένω ισχύει με τον ν.3719/2008 υπάρχουν ουσιώδεις διαφορές ως προς την σύσταση, την λειτουργία, την λύση τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις και ως εκ τούτου στην ένωση αυτή ως μη υπαγόμενη στο καθεστώς του γάμου δεν εφαρμόζονται όλες οι σχετικές με αυτόν διατάξεις, παρά όσα ρυθμίζονται ρητά. (Βλ. Γν. ΝΣΚ 475/2011, Γν. ΝΣΚ224/2010,Γν. ΝΣΚ 258/2010, Γν. ΝΣΚ 393/2009 και τις εκεί παραπομπές).

Εξ άλλου, οι σχετικές διατάξεις του Οργανισμού ΥΠΕΞ ορίζουν ότι ως οικογένεια νοείται ο/η σύζυγος και τα τέκνα και κατά συνέπεια υφίσταται ορισμός της οικογένειας (Βλ. άρθρο 1572γ, 69 παρ.6 αλλά επιπροσθέτως και στο άρθρο 23 του ν. 2685/1999).

Κατά την γνώμη της μειοψηφίας (ψηφοί 3) των Νομικών Συμβούλων, Κωνσταντίνου Χαραλαμπίδη, Γαρυφαλιάς Σκιάνη και Αλεξάνδρου Ροϊλού, η έννοια της «οικογένειας» και της «οικογενειακής ζωής» ουδαμού στον Νόμο ορίζεται. Η ύπαρξη συνεπώς ή μη αυτών συνιστά *πραγματικό ζήτημα*, το οποίο εξαρτάται από την ύπαρξη πραγματικών στενών προσωπικών δεσμών. Με βάση το λειτουργικό αυτό κριτήριο, η έννοια της «οικογενειακής ζωής» έχει διευρυνθεί σημαντικά στη νομολογία του ΕΔΔΑ (βλ. ενδεικτικά υποθέσεις Shackell v. U.K., B. and L. v. U.K., Burden v. U.K., Σ.Κ. κατά Ελλάδας), αποτυπώνοντας την ποικιλομορφία των σύγχρονων οικογενειακών σχέσεων, τις επιπτώσεις του διαζυγίου στην οικογένεια, τις επιστημονικές εξελίξεις, καθώς και τη σχετική εξέλιξη των κοινωνικών αντιλήψεων κατά τις τελευταίες δεκαετίες, ώστε, πέραν της οικογένειας που θεμελιώνεται σε γάμο, εξομοιώνονται με προστατευόμενη «οικογενειακή ζωή» ακόμα και οι *de facto* οικογενειακές σχέσεις, εφόσον βεβαίως υφίστανται πραγματικοί στενοί δεσμοί (βλ. Λ.Α.Σισιλιάνος: Ευρωπαϊκή

Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, εκδ.2013, σελ. 331, 333 με παρατιθέμενη νομολογία). Εν προκειμένω ως «οικογένεια» και «μέλη της οικογένειας» του υπαλλήλου, κατά την έννοια των διατάξεων των άρθρων 157 και 69 παρ.6 ν.3566/07, ο οποίος, σημειωτέον, προϋπήρξε του ν.3719/08 και αγνοούσε το Σύμφωνο νοούνται, όχι μόνο τα τέκνα, αλλά και ο δυνάμει- πανηγυρικός καταρτισθέντος- Συμφώνου Συμβίωσης σύντροφος του υπαλλήλου κατά μείζονα δε λόγο όταν έχουν κοινά, εντός αυτού αποκτηθέντα ή συγκατοικούντα, τέκνα, γεγονός που προδήλως μαρτυρεί κοινό βίο, κοινή στέγη, κοινή μετακίνηση κλπ, δηλαδή πραγματικά στενούς δεσμούς συνεπαγόμενους, ως προς το συγκεκριμένο θέμα, εξομοίωση γάμου και (θεσμοθετημένου) Συμφώνου Συμβίωσης και, κατ'επέκταση, εξομοίωση των μερών του Συμφώνου προς συζύγους. Δικαιολογητικός, εξάλλου, λόγος παροχής οδοιπορικών κλπ εξόδων στα μέλη της οικογένειας του μετακινούμενου υπαλλήλου βάσει των ανωτέρω διατάξεων είναι η μη διάσπαση της οικογένειάς του, όπως η έννοια της οικογένειας τότε, πριν την έκδοση του Ν.3719/08, ήταν γνωστή στο νομοθέτη, και η διατήρηση της συνοχής της καθ'όν χρόνο διαρκεί η παραμονή του υπαλλήλου στο εξωτερικό. Ο ίδιος δικαιολογητικός λόγος, κατά λογική ακολουθία, δηλαδή η ανάγκη της μη διάσπασης της οικογενειακής ενότητας, υφίσταται και για τους συμβιούντες, βάσει Συμφώνου Συμβίωσης, εφόσον αποτελούν και αυτοί, κατά τα προαναφερθέντα, «οικογένεια».

Ως προς τα τέκνα το Α Τμήμα γνωμοδότησε ομοφώνως ότι εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις αφού ο νόμος κατοχυρώνει την προστασία των τέκνων που γεννώνται από το ζεύγος των συντρόφων, ως προς την πατρότητα, το επώνυμο και την γονική μέριμνα. Στο άρθρο 8, ιδίως, του νόμου για το Σύμφωνο συμβίωσης δημιουργείται τεκμήριο πατρότητας για τα τέκνα που γεννώνται υπό το καθεστώς του εξομοιώνοντας τα με τον τρόπο αυτό με τα γεννηθέντα εν γάμω ή αναγνωρισθέντα τέκνα.

III. Εν όψει των ανωτέρω, το Α Τμήμα γνωμοδότησε κατά πλειοψηφία ότι, οι διατάξεις των άρθρων 157 και 69 παρ.6 του Οργανισμού ΥΠΕΞ δεν δύναται να εφαρμοσθούν αναλογικά για όσους έχουν υπογράψει Σύμφωνο

συμβίωσης ως προς τον /την σύντροφο, και ομοφώνως ότι εφαρμόζονται τα τέκνα τους.

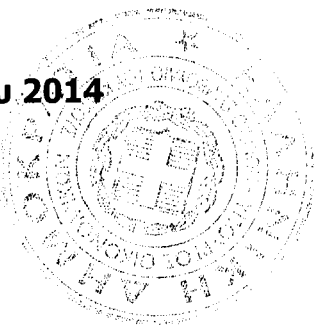
Η εισηγήτρια

Κυριακή Παρασκευοπούλου

Νομικός Σύμβουλος

Αθήνα, 25 Ιουνίου 2014

Θεωρήθηκε,

Ο Αντιπρόεδρος του ΝΣΚ

Μιχαήλ Απέσσος